

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia.

Fichas descriptivas

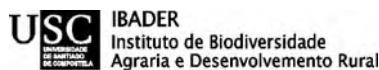

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas

---

**Pablo Ramil Rego
Manuel Antonio Rodríguez Guitián
Javier Ferreiro da Costa
Marco Rubinos Román
Luis Gómez-Orellana Rodríguez
Belén de Nóvoa Fernández
Boris Alejandro Hinojo Sánchez
Susana Martínez Sánchez
Carmen Cillero Castro
Ramón Alberto Díaz Varela
Patricia María Rodríguez González
Castor Muñoz Sobrino**

**GI-1934 TTB
Universidade de Santiago de Compostela**

Monografías do IBADER - Lugo 2008

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas

Primeira edición: 2008

Autores: Pablo Ramil Rego; Manuel Antonio Rodríguez Guitián; Javier Ferreiro da Costa; Marco Rubinos Román; Luis Gómez-Orellana Rodríguez; Belén de Nóbrega Fernández; Boris Alejandro Hinojo Sánchez; Susana Martínez Sánchez; Carmen Cillero Castro; Ramón Alberto Díaz Varela; Patricia María Rodríguez González; Castor Muñoz Sobrino

A efectos bibliográficos a obra debe citarse:

Ramil Rego, P.; Rodríguez Guitián, M.A.; Ferreiro da Costa, J.; Rubinos Román, M.; Gómez-Orellana, L.; de Nóbrega Fernández, B.; Hinojo Sánchez, B.A.; Martínez Sánchez, S.; Cillero Castro, C.; Díaz Varela, R.A.; Rodríguez González, P.M. & Muñoz Sobrino, C. (2008). Os Hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas. Monografías do Ibader. Universidade de Santiago de Compostela. Lugo

Deseño e Maquetación: GI-1934 TTB - IBADER

Fotografía: Arquivo fotográfico GI-1934 TTB - IBADER

Ilustracións: GI-1934 TTB - IBADER

ISSN edición]a dfYgU: 1888-5810

ISSN edición dil ital: 1988-8341

<http://www.ibader.org>

Depósito Legal: C 173-2008

Edita: IBADER. Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural. Universidade de Santiago de Compostela, Campus Universitario s/n. E-27002 Lugo, Galicia.

<http://www.ibader.org>

.

Copyright: Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural (IBADER).

Colabora:

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE LUGO
I N L U D E S

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Correspondencias

Paleartic	18.21.
Ramsar	D.
IHG	1.2.2, 1.4.1.

Denominación oficial

Inglés	Vegetated sea cliffs of the Atlantic and Baltic coasts.
Castelán	Acantilados con vexetación de las costas atlánticas y bálticas

Denominación vulgar

Galego	Cantís, acantilados.
Castelán	Cantiles, acantilados.

Descripción científica

Descripción do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Os cantís vexetados comprenden un complexo mosaico de comunidades que son reflexo do grao de influencia mariña, factores xeolóxicos e xeomofolóxicos, bioxeográficos e de uso antrópico. Nos casos típicos, as partes más expostas do cantil presentan unha transición dende a vexetación de gretas e pequenas repisas, que ocupa as áreas más inclinadas e próximas ao mar (*Crithmo-Armerietalia*, Géhu 1964), ata pasteiros marítimos densos situados na parte superior das paredes rochosas, os cumios e chanzos nos que se acumula un maior espesor de solo (*Sileneon maritimae*, Malloch 1973). Cara a o interior e sobre cantís más protexidos, esta vexetación deixa paso a un complexo de formacións arbustivas marítimas e paramarítimas, pasteiros calcícolas e silíccolas, formacións terofíticas e megaforbicas e espiñais e bosques achaparrados por efecto aerodinámico, todos eles enriquecidos pola presenza de elementos característicos de hábitats costeiros. Nas costas de perfil suave, con movemento do substrato, atópanse complexos mosaicos de vexetación marítima e non marítima.

Observacións: como se comentou con anterioridade, incluíronse nesta categoría a totalidade de acantilados mariños de Galicia.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Límites continentais co mar constituídos por vertentes rochosas más ou menos inclinadas.

Fisonomía e estrutura.

Vertentes, polo xeral rochosas, cubertas por vexetación distribuída formando bandas ou zonas de vexetación que se vai facendo progresivamente más densa e alta conforme se incrementa a distancia ao mar. Nas cinturas inferiores dominan os hemicriptófitos crasos (*Crithmum maritimum*, *Armeria* spp., *Matricaria maritima*, *Inula crithmoides*, *Plantago maritima*) que van deixando paso a formacións herbáceas (*Brachypodium pinnatum* subsp. *rupestre*, *Brassica oleracea* var. *sylvestris*, *Daucus carota* subsp. *gummifer*, *Festuca rubra*, subsp. *pruinosa*, *Dactylis glomerata* var. *maritima*, *Rumex acetosa* subsp. *biformis* *Silene vulgaris* subsp. *maritima*, etc.) e, por último na parte superior, a formacións arbustivas a formacións arbustivas aerohalófilas (*Angelica pachycarpa*, *Ulex europeus*, *Daboecia cantabrica*, *Erica cinerea*, *Erica ciliaris*, *Erica mackaiana*, *Erica vagans*, *Lithodora prostrata*, etc.) entre as que poden atoparse algunas lianas (*Smilax aspera*, *Lonicera periclymenum*) e individuos achaparrados de loureiro, *Prunus spinosa*, *Crataegus monogyna*, *Salix atrocinerea* ou figueiras (*Ficus carica*).

Variabilidade.

No litoral atlántico (ao S do Cabo Prior), as formacións arbustivas enriquecéncense en plantas termófilas, entre as que se poden citar *Aristolochia paucinervis*, *Asparagus aphyllus*, *Carlina corymbosa* var. *major*, *Cistus salvifolius*, *Corema album*, *Daphne gnidium*, *Pulicaria dysenterica*, *Osyris alba*, etc.

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

Armeria maritima, Asplenium marinum, Brassica oleracea, Cochlearia officinalis, Crithmum maritimum, Daucus spp., Inula crithmoides, Festuca rubra ssp. pruinosa, Lavatera arborea, Limonium spp., Matricaria maritima, Plantago maritima, Rhodiola rosea, Sedum anglicum, Silene maritima, Spergularia rupicola, Scilla verna.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Armeria maritima, Asplenium marinum, Brassica oleracea, Cochlearia officinalis, Crithmum maritimum, Daucus carota subsp. gummifer, Inula crithmoides, Festuca rubra ssp. pruinosa, Lavatera arborea, Limonium dodartii, Matricaria maritima, Plantago maritima, Sedum anglicum, Silene maritima, Spergularia rupicola, Scilla verna, Scilla autumnalis.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Plantas:

Centaurea borjae*, Festuca brigantina, Limonium dodartii, Rumex rupestris.

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE JUNCETEA MARITIMI

Orde Crithmo-Armerietalia

Alianza Crithmo-Armerion maritimae

- As. Armerio miscellae-Festucetum littoralis
- As. Crithmo maritimi-Armerietum pubigerae
- As. Daucu gummiferi-Festucetum pruinosa
- As. Festuco pruinosa-Brachypodietum rupestris
- As. Spergulario rupicolae-Armerietum depilatae

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat entra en contacto con chairas areosas descubertas na baixamar (1140), vexetación perenne sobre coídos (1220) e, más raramente, hábitats de praias e dunas costeiras (1210, 2110, 2120). Na costa do Lugo e N de A Coruña existen intercalacións de mananciais petrificantes (7220*) nas paredes rochosas deste tipo de acantilados.

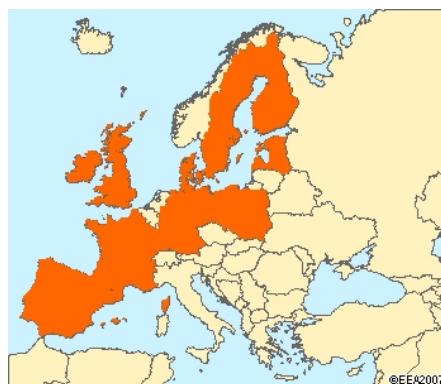
Vexetación sobre acantilados mariños (hábitat 1230) nas proximidades de Laxe

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat amplamente distribuído ao longo dos países ribeiráns do Océano Atlántico, Mar Báltico e Mar do Norte.

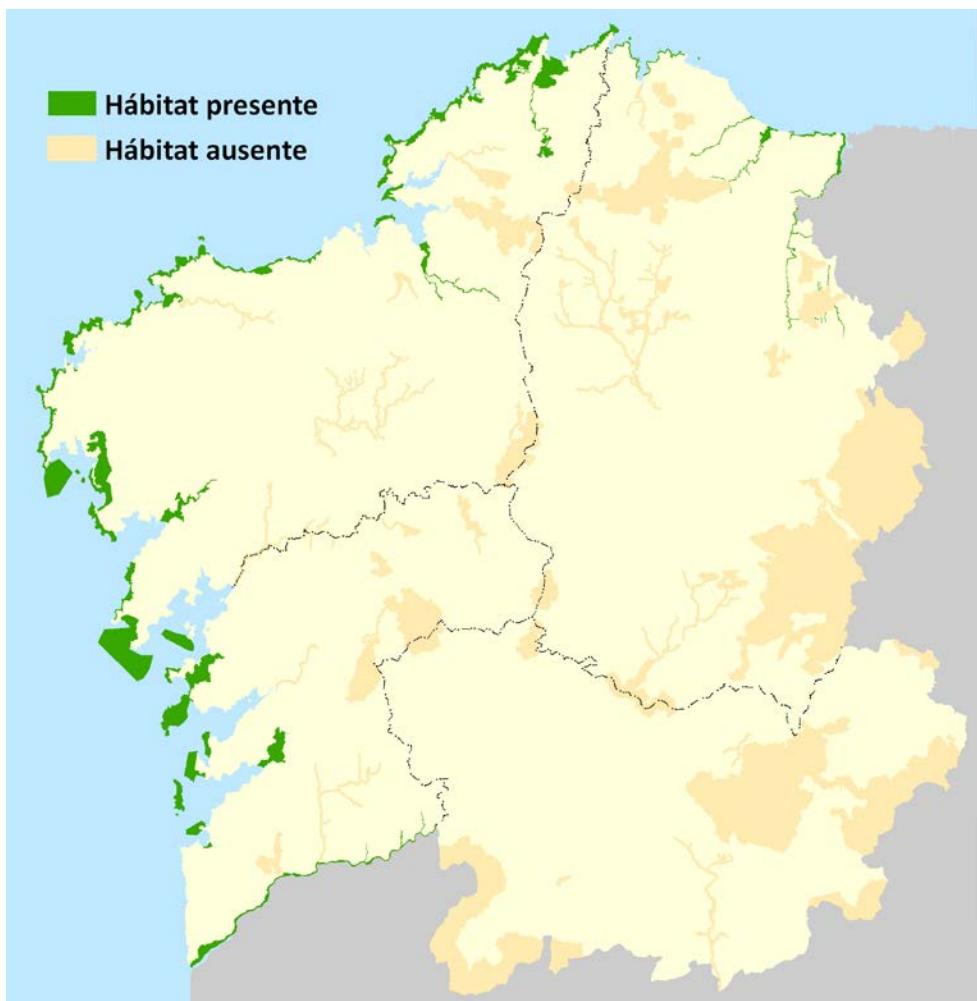
Distribución en Galicia

Presente nas costas de Lugo, A Coruña e Pontevedra.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente na totalidade de espazos costeiros de Galicia.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

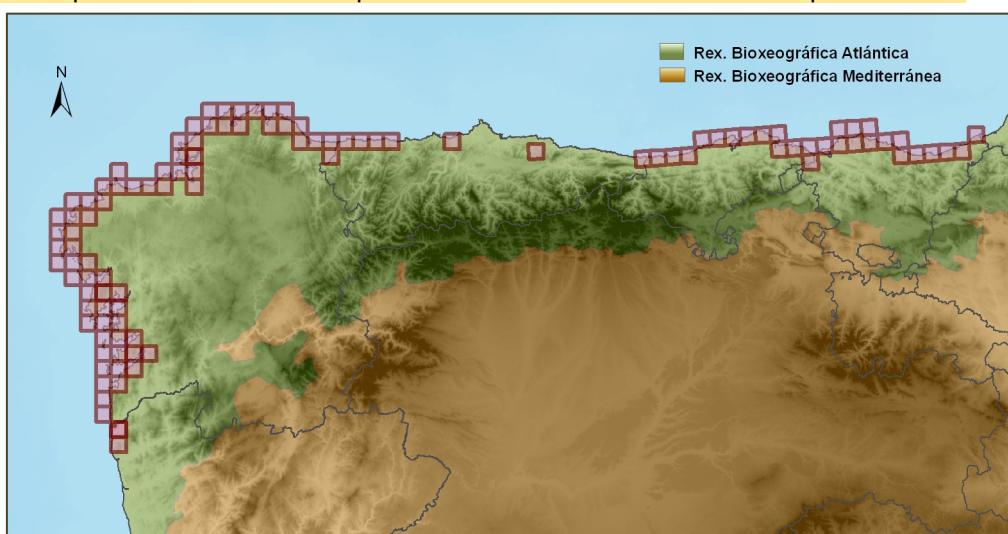

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

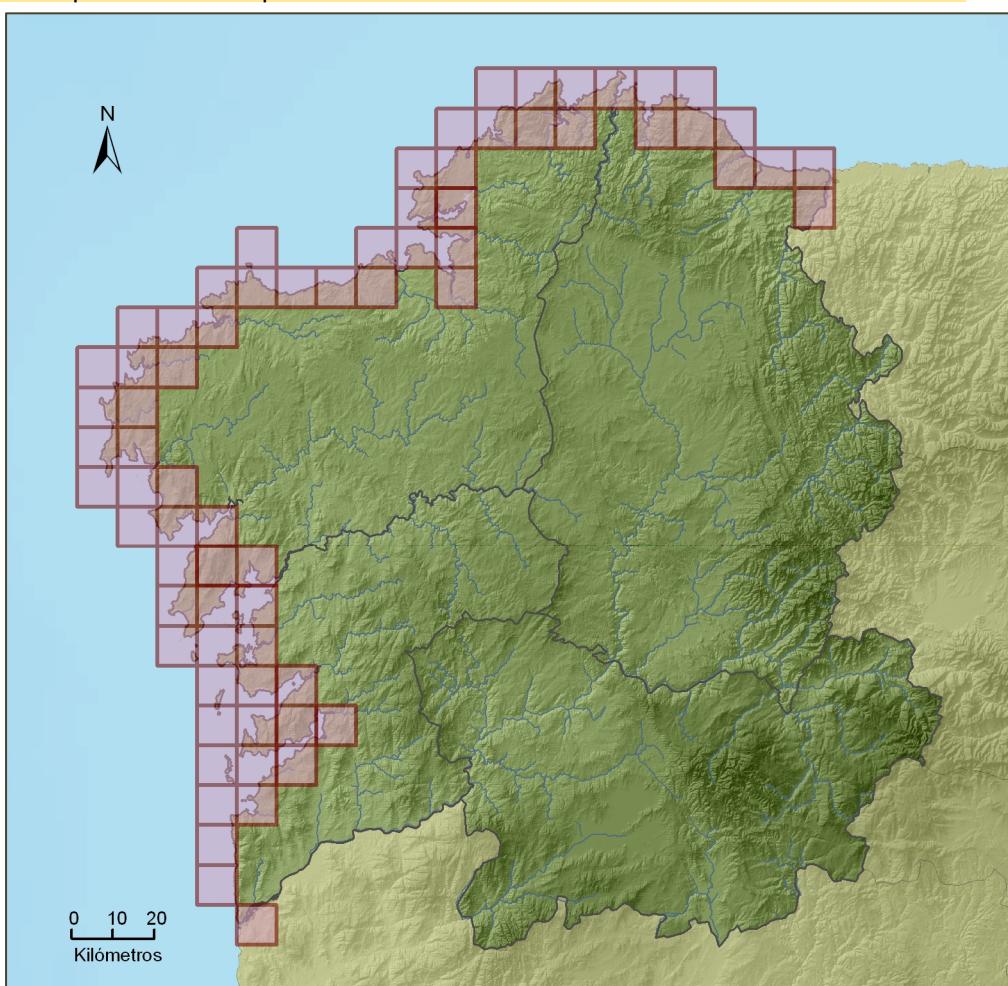
1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadriculas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadriculas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C ●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu ●
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C ●	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C ●	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C ●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambré	C ●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambré	C	ES1140003	A Ramallosa	Po ●
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complejo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu ●	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po ●
ES1120005	As Catedrais	Lu ●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po ●
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budriño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po ●
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu ●	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu ●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po ●
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrido	C ●	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu ●	ES0000087	Complejo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu ●	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu ●	ES0000375	Esteiro do Miño	Po ●
ES0000374	Ancares	Lu			

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Cantís mariños con vexetación das costas atlánticas (hábitat 1230). Cabo Vilán (Camariñas).

Cantís mariños con vexetación das costas atlánticas (hábitat 1230). Punta Tiñosa (Cariño).

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1230 Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Na maior parte das representacións galegas deste hábitat practicouse o marisqueo e a pesca de baixura dende épocas remotas.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A composición florística e o grao de cobertura da vexetación característica deste tipo de hábitat son indicadores fiables do seu estado de conservación.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

A xeneralización de obras públicas de acondicionamento e acceso a áreas con atractivo turístico no litoral afecta negativamente, con moita frecuencia, ao estado de conservación dos acantilados costeiros. Do mesmo xeito, a construcción de vivendas privadas e instalacións industriais (piscifactorías, obras portuarias) realizaña na maior parte dos casos a expensas de representacións deste tipo de hábitat. Por último, a expansión fortuita ou intencionada de especies ornamentais de carácter invasor (*Carpobrotus spp.*, *Cortaderia selloana*, *Helichrysum petiolatum*, *Hedera mauritanica*, *Tradescantia fluminensis*, *Tritonia x crocosmiflora*, etc.) contribúe a deteriorar o estado de conservación deste tipo de hábitat.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A eliminación de especies invasoras e a restauración das condicións de naturalidade naquelhas áreas afectadas negativamente por construcións e viais contribúe positivamente á recuperación do estado de conservación do hábitat.

Bibliografía

Castroviejo (1972), Rivas-Martínez (1978, 1979), Álvarez Díaz & González Fernández (1984, 1985, 1989), Fernández Prieto & Loidi (1984), Valdés-Bermejo & Silva-Pando (1986), Guitián & Guitián (1987, 1989, 1990), Guitián (1989), Soñora (1989), Ortiz & Rodríguez-Oubiña (1993), Díaz González & Fernández Prieto (1994, 2002), Soñora (1994 a, 1995), Míguez Rodríguez et al. (1996), Gutierrez Villariñas et al. (1997), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998), Alvarez Arbesú & Fernández Prieto (2000), Izco (2003), VV.AA. (2003), Izco et al. (2006) e datos propios.

